

РЕШЕНИЕ

№ 5

гр. София, 12.03.2026 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

ВОЕННО-АПЕЛАТИВЕН СЪД в публично заседание на четиринадесети януари през две хиляди двадесет и шеста година в следния състав:

Председател: полк.ЛИДИЯ П. ЕВЛОГИЕВА

Членове: полк.ЮЛИЯН В. БАНКОВ
подп. ВАСИЛ М. ПЕТКОВ

при участието на секретаря ЕМИЛИЯ П. СТОЯНОВА
като разгледа докладваното от подп. ВАСИЛ М. ПЕТКОВ Въззивно
наказателно дело от общ характер № 20256000600019 по описа за 2025 година

Производство е по реда на Глава 21 от НПК.

Делото е образувано по въззивна жалба от подс. редник Р. Д. Г. и въззивна жалба (с допълнение) от защитника му адв. В. С. от АК – Сливен; въззивна жалба от адв. С. Д. от АК – В.Т., защитник на подс. и гр. лице К. В. Д.; и въззивна жалба от повереника на частните обвинителни адв. И. П. от АК – Русе, подадени срещу Присъда № 1/14.04.2025 г. по НОХД № 21/2024 г. на Военен съд – Сливен. Във всяка жалба се излагат доводи за незаконосъобразност на съдебния акт с който всеки от двамата подсъдими, на основание по чл. 124, ал. 1, пр. 2, вр. чл. 129, ал. 2 от НК и чл. 54 от НК, е осъден на три години „Лишаване от свобода“ при първоначален „общ“ режим за изтърпяване на наказанието.

Във въззивното производство защитниците, като се позовават на решението на Европейския съд по правата на човека по делото „Мустафа срещу България“, развиват доводи за нарушено право на защита на двамата подсъдими. Настояват за отмяна на постановената присъда и оправдаване на подсъдимите, или за връщане на делото за ново разглеждане на първоинстанционния съд, с оглед съобразяване на практиката на съда в

Страсбург, относима в конкретния казус.

Адв. В. С., защитник на подс. редник Г. пледира, че по делото липсват категорични доказателства, които по безспорен начин да докажат вината на неговия подзащитен. Защитникът адв. М. С. твърди, че към момента на извършване на деянието подс. Г. не е имал качеството на военнослужещ от Въоръжените сили на Република България. Така също счита, че процесното деяние не е „военно престъпление“, поради което военните съдилища не са компетентни да разглежда делото.

Подс. Г. се присъединява към казаното от двамата му защитници и в последната си дума иска да бъде оправдан или делото да се върне „за разследване“.

Защитникът на подс. Д. – адв. Д., счита, че присъдата е постановена при нарушение на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи, тъй като нейният подзащитен не е военнослужещ, а цивилно лице; деянието, за което е повдигнато обвинение не касае Въоръжените сили на РБ, нито имуществото им; макар другият подсъдим да е военен, същият не участвал в деянието в качеството си на такъв, т.е. няма изключителни обстоятелства, които да налагат делото да бъде разгледано от военен съд. Твърди, че при определяне на подсъдността по настоящото дело, следва да се съобрази решението на ЕСПЧ, по делото „Мустафа срещу България“ . Защитникът възразява и срещу правната квалификация на деянието, визирайки нанесени телесни увреждания на подс. Д.. Отделно от това, като намира, че няма категорични доказателства за участието на нейния подзащитен в деянието, счита присъдата за неправилна. Настоява за връщане на делото за ново разглеждане или алтернативно – за приложение на чл. 66 НК.

Подс. Д. подкрепя изцяло заявеното от защитника му и в последната си дума настоява за оправдателна присъда.

Повереникът на частните обвинители – адв. П. счита, че е проведен обективен, всестранен и справедлив съдебен процес. Посочва, че всички страни в разпоредителното производство пред Военен съд – Сливен са заявили, че делото е подсъдно на този съд. Изтъква, че решаващият състав не е уважил искането на двамата подсъдими да бъде върнато делото на прокурора, поради съществени процесуални нарушения, довели до нарушаване на

правото им на защита и първоинстанционното определение е преминало въззивен съдебен контрол от Военно-апелативния съд, а в чл. 248, ал. 3 от НПК съществува забрана, за преразглеждане на такива възражения. Счита, че към инкриминираната дата подс. Г. е имал договор за военна служба и военният съд е компетентен да разглежда всички наказателни дела срещу военнослужещите, а по отношение на подс. Д., текстът на чл. 396, ал. 2 НПК не е отменен, независимо от решението по делото „Мустафа срещу България“. В тази връзка и като намира, че в рамките и на съдебната, и на досъдебната фаза са събрани безспорни доказателства относно вината и на двамата подсъдими, настоява за значително увеличаване на техните наказания – към максималния размер.

Прокурорът счита, че в настоящото производство не е налице нарушение на чл. 6, параграф 1 от ЕКПЧ и предвид депозираната жалба от частните обвинители, предлага ВоАС да увеличи размера на наложените наказания на двамата подсъдими.

Военно-апелативният съд установи следното:

Въззивните жалби са процесуално допустими, като подадени от лица, имащи право и интерес да обжалват и в срока по чл. 319, ал. 1 от НПК. Разгледани по същество, част от възраженията ***са основателни***, по следните съображения:

Съдебното производство е образувано по обвинителен акт, с който Военно-окръжна прокуратура – Сливен е повдигнала обвинение на редник Р. Д. Г. и гр. лице К. В. Д., за това, че на 23.12.2022 г. около 07:15 ч. в „*** – Т.“ АД гр. Т., при условията на независимо съпричиняване с другия обвиняем, причинил по непредпазливост смъртта на Г.А.М., в следствие на умишлено нанесени от двамата около 02:30 ч. на 18.12.2022 г. пред нощен клуб „***“ в гр. П., четири средни телесни повреди, всяка съставляваща разстройство на здравето, временно опасно за живота – престъпление по чл. 124, ал. 1, пр. 2, вр. чл. 129, ал. 2 от НК.

С Присъда № 1/14.04.2025 г. по НОХД № 21/2024 г., Военен съд – Сливен е признал всеки от подсъдимите ред. Г. и гр. лице Д., за виновен по предявеното му обвинение и на основание по чл. 124, ал. 1, пр. 2, вр. чл. 129, ал. 2 от НК и чл. 54 от НК, го осъдил на три години „Лишаване от свобода“ при първоначален „общ“ режим за изтърпяване на наказанието.

По възражението за установената в чл. 248, ал. 3 от НПК забрана за преразглеждане на нередовност на обвинението:

ВоАС установи, че в разпоредителното заседание пред първоинстанционния съд (и след проведен съдебен контрол по реда на чл. 341, ал. 2, вр. чл. 249, ал. 3 от НПК – Определение № 65/13.08.2024 г.), е било прието за неоснователно възражение за пороци в обвинителния акт. Вярно е, че в чл. 248, ал. 3 от НПК е разписано, че защитата не може да сочи, пред въззивната инстанция, нови възражения за допуснати нарушения на процесуалните правила по ал. 1, т. 3, но настоящият състав счита, че следва да разгледа изтъкнатите съображения за нередовност на обвинението, тъй като с Решение от 21.10.2021 г. по Дело С-282/20 на Съда на Европейския съюз, тази преклузия е преодоляна. С цитираното решение съдът в Люксембург прие, че ограничителна процесуална правна норма от вътрешното законодателство, каквато е разпоредбата на чл. 248, ал. 3 от НПК, не съответства на Правото на ЕС и конкретно на член 6, параграф 3 от Директива 2012/13/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 22 май 2012 година относно правото на информация в наказателното производство и член 47 от Хартата на основните права на Европейския съюз. Нормативното несъответствие, констатирано от СЕС, налага българският съд да не се съобразява с установената в чл. 248, ал. 3 от НПК забрана за преразглеждане на такова възражение, тъй като това би означавало да се постави под съмнение правото на справедлив процес, в случай когато такива нарушения бъдат констатирани (вж. Решение № 50170/19.01.2023 г. по Н.Д. № 558/2022 г., НК I НО ВКС). Макар решението на съда в Люксембург да е относимо към съдържанието на обвинителния акт, ВоАС напълно споделя приетото от върховната инстанция, че „не може да бъде отречена и приложимостта му към други особено съществени нарушения на процесуалните правила и особено тези, които касаят правото на справедлив съдебен процес и то в контекста на правото на защита на обвиняемото лице“ (вж. Решение № 562/18.12.2025 г. по Н.Д. № 749/2025 г. НК I-во НО ВКС). Затова, в съответствие с така постановеното решение на СЕС, настоящият състав ще обсъди направените възражения за нередовност на обвинението.

Преди обаче да разгледа възраженията на защитата, инспирирани от резултата по делото „Мустафа срещу България“, ВоАС ще поясни ***правната същност*** на решенията на Европейския съд по правата на човека.

Европейски съд по правата на човека (ЕСПЧ, съдът в Страсбург) има юрисдикция да разглежда жалби, подадени от физически лица, ЮЛ и държави, срещу страни-членки на Съвета на Европа (каквато е и Република България), относно нарушения на Конвенцията за защита на правата на човека и основните свободи (ЕКЗПЧОС, КЗПЧ, Конвенцията) – ратифицирана със закон, приет от НС на 31 юли 1992 г. – ДВ, бр. 66 от 14.08.1992 г., обн., ДВ, бр. 80 от 2.10.1992 г., в сила от 7.09.1992 г., изм. и доп. с Протокол № 11 от 11.05.1994 г. – бр. 137 от 20.11.1998 г., в сила от 1.11.1998 г., изм. и доп. с Протокол № 14 от 13.05.2004 г. – бр. 38 от 21.05.2010 г., в сила от 1.06.2010 година. В практиката си Конституционният съд на Република България подчертава, че съгласно чл. 5, ал. 4 от Конституцията, международните договори, ратифицирани по конституционен ред, обнародвани и влезли в сила за Република България, са част от вътрешното право на страната. Те имат предимство пред тези норми на вътрешното законодателство, които им протИ.речат.

Решението на ЕСПЧ, предвид разпоредбата на чл. 46 от Конвенцията, е задължително в два аспекта: Индивидуална задължителност – всяка държава-членка се задължава да изпълни окончателното решение на Съда по дела, по които тя е страна; Обща (структурна) задължителност – когато се установи системен проблем в националното законодателство или практика, държавата-членка е задължена да предприеме общи мерки за корекция за предотвратяване на бъдещи подобни нарушения (виж: *Broniowski v. Poland* (GC), 22 юни 2004 г.; *Brumărescu v. Romania* (GC), 28 октомври 1999 г. *Scozzari et Giunta v. Italie* (GC), 29 март 2006 г., *Scordino v. Italie* (GC), 13 юли 2000 г., и др.).

Решенията на ЕСПЧ имат и тълкувателна сила за всички държави-членки и произвеждат непосредствен ефект на плоскостта на международното публично право, предвид разпоредбата на чл. 32 от Конвенцията – „Юрисдикцията на съда се разпростира върху всички въпроси, засягащи тълкуването и прилагането на конвенцията и на протоколите към нея...“ (виж, *mutatis mutandis*, *Grzęda v. Poland* (GC), *Ireland v. the United Kingdom*, § 154, 18 януари 1978 г., *Jeronovičs v. Latvia* (GC), § 109, 5 юли 2016 г. и др.).

В българската правна система взаимоотношението между практиката на съда в Страсбург и тълкувателните решения на върховните

съдилища, се базира на примата на Конвенцията за защита на правата на човека.

По възражението за нарушение на правото на защита на подс. Р. Г.:

- Неоснователно е възражението на защитника на подс. Г., че към момента на извършване на деянието, той не е имал качеството на пълноправен военнослужещ от Въоръжените сили на Република България. Видно от писмо рег. № 6393/27.22.2025 г. на началника на *** „***“ (вх. № ***/05.12.2025 г. на Военно-апелативния съд) Р. Г. е изпълнявал служба в доброволния резерв на *** „***“ (като „резервист“) считано от 07.09.2022 г. и към датата на деянието (18.12.2022 г.) е преминавал трети етап на обучението си (от 06.12.2022 г. до 02.03.2023 година). Съгласно Закона за резерва на въоръжените сили на Република България – чл. 3, ал. 2 „... За срока на действие на договора българските граждани придобиват статус на резервисти...“. По силата на чл. 59г., ал. 1 и ал. 4 от ЗОВС – „За времето на изпълнение на договора по ал. 1 резервистите са със статус на военнослужещи с правата и задълженията, съответстващи на заеманата длъжност...“. При това положение подс. Г. попада в обхвата на лицата посочени в чл. 396, ал. 1, т. 1 от НПК – „военнослужещи“;

- По отношение на възражението, че процесното деяние не е „военно престъпление“, поради което военните съдилища не са компетентни да разглеждат делото, настоящият състав ще посочи, че нормата на чл. 396, ал. 1, т. 1 от НПК не влиза в колизия със задължителната същност на решението на съда в Страсбург по делото „Мустафа срещу България“, касаеща предаването на цивилни лица за съдене от военни съдилища (чл. 396, ал. 2 от НПК), но без да формира ограничения на юрисдикцията *ratione materiae* (рационе матэрие – „поради предмета“) на военното правосъдие.

По възражението за нарушение на правото на защита на подс. гр. лице К. Д.:

С решението си по делото „Мустафа срещу България“ (по Жалба № 1230/17 срещу Република България, подадена на 21 декември 2016 г.), от 28 ноември 2019 г., в сила от 28 февруари 2020 г., ЕСПЧ прие, че правомощията на военното наказателно правосъдие следва да се разпростират върху цивилни лица единствено при наличие на наложителни причини, на ясна и предвидима

правна основа, които да се преценяват и доказват за всеки конкретен случай – „§ 36. Правомощията на военното наказателно правосъдие следва да се разпростира върху цивилни лица единствено при наличие на наложителни причини, обосноваващи подобна ситуация, и то на ясна и предвидима правна основа. Наличието на такива причини трябва да бъде доказано *in concreto* за всеки случай. Възлагането *in abstracto* от страна на националното законодателство на някои категории престъпления на военните съдилища не е достатъчно (горещитираното *Ergin* срещу Турция, § 47, и горещитираното *Maszni* срещу Румъния, § 51)“.

Тъй като Република България не е привела националното законодателство в съответствие със задължителното решение на ЕСПЧ по делото „Мустафа срещу България“ (или чрез изменение на НПК – по отношение на юрисдикцията на военните съдилища спрямо цивилни лица, или чрез промени в ЗСВ и ЗОВСРБ – за преосмисляне на статута на „военнослужещи“ на всички военни съдии, както и на съдебните заседатели във военните съдилища), с оглед недопускане на мултиплициране на подобни нарушения на чл. 6, пар. 1 от Конвенцията, за настоящият състав остава възможността да приложи посочената норма директно. В тази връзка ВоАС установи, че при разглеждане на делото първостепенният съд не е констатирал, че в хода на досъдебната фаза на производство, в стадия „Действия на прокурора след приключване на разследването“ при изготвянето и внасянето на обвинителния акт в съда, са били допуснати отстраними съществени процесуални нарушения. В този стадий представителят на държавното обвинение взема *in fine* решение, как да продължи производството. В настоящото наказателно производство прокурорът е съставил и внесъл във Военен съд – Сливен обвинителен акт, засягайки правото на защита на обвиняемото цивилно лице К. Д., което от своя страна е следвало да активира основание за прекратяване на съдебното производство и връщането на делото на досъдебната фаза, поради нарушение на чл. 6, параграф 1 от ЕКПЧ. В случая прокуратурата е повдигнала обвинение против гр. лице К. Д. и военнослужещ Р. Г., за престъпление по чл. 124 от НК, извършено при независимо съпричиняване. В обвинителния акт, представителят на държавното обвинение не е изложил абсолютно никакви съображения за наличие на „наложителни причини“ за разглеждане на обвинението на цивилното лице от военен съд. В настоящият казус

прокурорът и изобщо не може да мотивира наличието им, тъй като обективно такива няма – посоченото престъпление (по ОА, извършено при независимо съпричиняване) не засяга отбранителната способност на Република България, не съставлява военно престъпление, не засяга имуществото на армията или военното ведомство, не е извършено на територията на военно формирование или военен имот и няма никакво касателство с качеството „военнослужещ“ на подс. редник Г..

При това положение ВоАС намира, че юрисдикцията на Военен съд – Сливен да разгледа производството съвместно за двамата подсъдими, е била обусловена единствено от качеството на военнослужещ на един от подсъдимите – редник Г., без в обвинителния акт прокурорът да е изтъкнал „наложителните причини“ *in concreto*, за разглеждане на делото и спрямо цивилното лице подс. Д.. Предвид посоченото, настоящият състав счита, че това е довело до засягане на правото на защита на този подсъдим – съществено нарушение, което е обективно невъзможно да бъде saniрано от втората инстанция. Ерго, налице е абсолютно процесуално нарушение по смисъла на чл. 335, ал. 2 вр. чл. 348, ал. 3, т. 1 от НПК, отстранимо единствено чрез ново разглеждане на делото от друг състав на първоинстанционния съд. След получаване на производството, Военен съд – Сливен, в разпоредително заседание при обсъждане на въпросите по чл. 248, ал. 1, т. 3 от НПК, следва да установи това нарушение и да върне делото на прокурор от Военно-окръжна прокуратура – Сливен, за да може той от своя страна, при съобразяване на решението на ЕСПЧ по делото „Мустафа срещу България“ да реши дали да изпрати всички материали на общата прокуратура за внасяне на един обвинителен акт срещу двамата обвиняеми, или да упражни правомощията си по чл. 216, ал. 1 от НПК. При вариант разделяне на делото и изпращане на материалите за цивилното лице К. Д. на прокурор от Окръжна прокуратура – Т., в наказателното производство, водено от Военно-окръжна прокуратура – Сливен (подсъдно на Военен съд – Сливен) следва да се разглежда дейността на военнослужещия Р. Г., като единствен обвиняем (подсъдим).

Тук следва да се отбележи, че на настоящия състав са известни Тълкувателно решение № 60/27.04.1978 г. по НД № 56/1977 г., ОСНК на ВС – „...При съучастие или съпричинителство между граждански лица и лицата, изброени в чл. 388, ал. 1 НПК (сега чл. 396), делата са подсъдни на военните съдилища...“ и Тълкувателно решение № 42/01.11.1982 г. по НД № 27/1982 г.,

ОСНК на ВС – „...на военните съдилища са подсъдни и делата за извършени престъпления от лицата, посочени в чл. 388, ал. 1 НПК (сега чл. 396), когато са осъществени в съучастие или съпричинителство с граждански лица...“. Но на настоящия състав е известно и Тълкувателно решение № 4/06.02.2018 г., ОСНК на ВКС – „...в кореспонденция с признатата от Република България юрисдикция на ЕСПЧ тълкуването на разпоредбите в материята на правата на човека трябва да е съобразено в най-висока степен с даденото от Съда тълкуване на нормите на ЕКПЧ. Изискването за съответстващо тълкуване включва и задължение за националните съдилища, включително и за върховната съдебна инстанция, да коригират съдебната практика при несъответствие с установените от Конвенцията стандарти, както и с практиката на ЕСПЧ по тяхното прилагане и тълкуване...“.

Ето защо ВоАС намира, че атакуваният съдебен акт, като незаконосъобразен следва да се отмени и делото да се върне за ново разглеждане от друг състав на Военен съд – Сливен. При новото разглеждане, в стадия на разпоредителното заседание, решаващият съд следва да отстрани допуснатите съществени нарушения на процесуалните правила, пряко засягащи правото на защита, като съобрази дадените тук указания, свързани със задължителната същност на постановеното осъдително решение по делото „Мустафа срещу България“. Този изход на делото не позволява ВоАС да обсъжда релевираните от страните оплаквания за нарушения на материалното право (вкл. и за оспорваната правна квалификация на деянието на подс. Д.), а така също – и за несправедливост на наложените наказания.

Водим от гореизложеното, на основание чл. 335, ал. 2 от НПК, Военно-апелативният съд

РЕШИ:

ОТМЕНЯ Присъда № 1/14.04.2025 г. постановена по НОХД № 21/2024 г. по описа на Военен съд – Сливен.

ВРЪЩА делото на Военен съд – Сливен за ново разглеждане от друг състав, от стадия на разпоредителното заседание – за изпълнение на указанията по прилагането на закона, посочени в мотивната част на решението.

Решението е окончателно.

Председател: _____

Членове:

1. _____

2. _____